

פרוייקט יישומי תשפ"א:

אכיפה תכנונית - התחדשות עירונית ?

פרופ' טובי פנסטר
נוי טלר

הפרוייקט היישומי בשנה"ל תשפ"א יעסוק באכיפה תכנונית והתחדשות עירונית והקשר ביניהם. המחקר יתמקד בנושאים של חוקיות ואי חוקיות של בנייה בישראל הן מנקודת מבט מיקרו של משקי בית והן מנקודת מבט מאקרו של אידאולוגיה ומדיניות תכנונית.

במיקרו, נתרכז במשקי בית החיים בכתובות הספציפיות אותן נחקר אשר בונים בניה הנחשבת כלא חוקית. נבחן בהקשר זה נושאים כמו ציות, חוק והפרת החוק ברמת משק הבית ונתחקה אחר הסיבות למהלכים כאלו הנחשבים ללא חוקיים. נשאל האם מהלכים כאלו נובעים מחוסר ידע? מצוקת דור? אי ציות כמחאה?

במאקרו, נבחן את נושא האכיפה התכנונית מנקודת מבט של האידאולוגיה, המדיניות והחקיקה הממלכתית המבקשת להתמודד עם תופעות של בניה לא חוקית. נבין כיצד אידאולוגיה מתורגמת לחוק המבקש לשמור על 'סדר' מרחבי וכיצד מופעלות סנקציות על מפירי החוק.

נקודת מבט מאקרו: אידאולוגיה ---- חוק – סדר – הפרה (סנקציות)
נקודת מבט מיקרו: ציות --- הפרה --- סיבות?

כפי שנבחן, במקרים לא מעטים 'התיקון' הממלכתי לבניה לא חוקית הוא בתכניות של התחדשות עירונית. במסגרת הקורס נבחן תכניות כאלו המופעלות בימים אלה בשכונות בהן קיימות בעיות של אי חוקיות בניה.

בשנת תשפ"א נחקר את שכונת התקווה. נחלק את הסטודנטים ל- 3 - 4 צוותים כאשר כל צוות יערוך מחקר מיקרו על איזור אחר של שכונת התקווה. כל צוות גם יתמקד בנושא אחר של מאקרו (אידאולוגיה – חקיקה – אכיפה)

מטרת הקורס: לבחון את הקשר בין המאקרו למיקרו בנושאי אכיפה תכנונית והתחדשות עירונית

דרישות ומרכיבי הציון בקורס:

נוכחות חובה והשתתפות פעילה בשיעורים כולל קריאת מאמרים – 15%

הגשת רפרט 15%

עבודת סיכום 70%

תאריך הגשת עבודת סיכום: 12.9.21

1. אלפסי, נ. (תשס"ז), עיר ללא חוק: על גמישותו של חוק התכנון והבנייה בעיר הישראלית, בתוך: עיר ישראלית או עיר בישראל? 255-282.
2. באיית, א. (2005), מ'מעמדות מסוכנים' ל'מורדים שקטים': הפוליטיקה של העניים העירוניים בדרום הגלובלי, בתוך קימרלינג, ב. (עורך) הסוציולוגיה של הפוליטיקה. האוניברסיטה הפתוחה, 407-432.
3. דו"ח הכנסת (2015), בנייה בלתי חוקית והריסת מבנים בישראל, מרכז המחקר והמידע, הכנסת.
4. יפחתאל א., צפדיה א. (2012), "עיר המחר 'האפורה'", בתוך עיר המחר: תכנון, חברה ותיקון, עורכים: טובי פנסטר ואורן שלמה, רסלינג, 1-14.
5. Chiodelli F. (2019), The Dark Side of Urban Informality in the Global North: Housing Illegality and Organized Crime in Northern Italy, *International Journal of Urban and Regional Research*, 497-516.
6. Chiodelli, F. & Mazzolini, A. (2019), Inverse Planning in the Cracks of Formal Land Use Regulation: The Bottom-Up Regularisation of Informal Settlements in Maputo, Mozambique, *Planning Theory & Practice*, 20:2, 165-181.
7. Harris N. (2011) Discipline, Surveillance, Control: A Foucaultian Perspective on the Enforcement of Planning Regulations, *Planning Theory & Practice*, 12:1, 57-76.
8. McKay, S., Berry, J. & McGreal, S. (2003), Planning Enforcement: Lessons for Practice and Procedure, *Planning Theory & Practice*, 4:3, 325-344.

חומרי קריאה נוספים:

1. הכנסת השישית- ועדת הפנים, הריסת מבנים בשכונת התקווה בתל-אביב והתפרעויות בשכונת התקווה בתל-אביב:

<https://www.archives.gov.il/archives/Archive/0b0717068001a3a7/File/0b0717068060127>

1

2. שמור, ט. (2020), תקווה ומלנכוליה בשולי העיר אתניות, מרחב ומגדר בשכונת התקווה בתל אביב.
3. מרום, נ. 2009 עיר בלי קונספציה, הוצאת בבל
4. Bayat, A. (2004), The Quiet Encroachment of the Ordinary. In C. David (Ed.), *Tamáss: Contemporary Arab Representations* (Vol. 2). Witte de With.